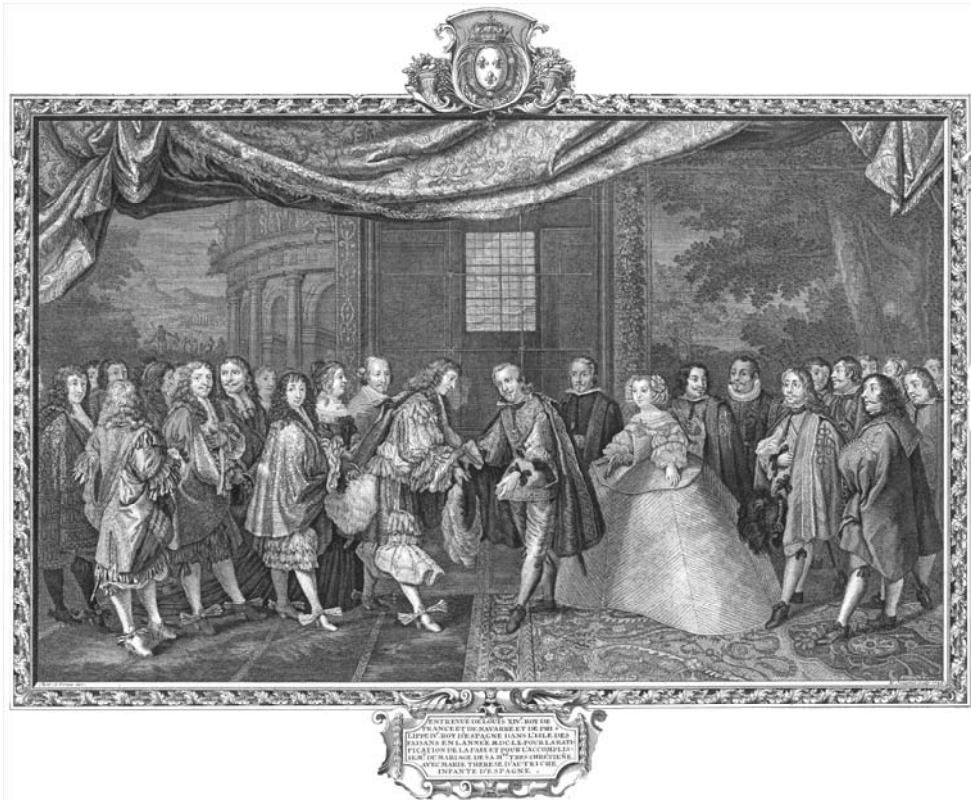

1660. URTEKO ERREGE EZKONTZAREKIN LOTURIKO

TOKIEN GIDA.

INGURU NAGUSIA

1660ko ekainaren 3an, Hondarribian, eta 9an, Donibane Lohitzunen, izandako ezkontze-ospakizun bikoitzek 1659ko azaroaren 7an Mazarino Kardinalaren eta Luis Méndez de Haro jaunaren artean adostutako Bake Ituna berretsi zuten.

Bakea sinatu ondorengo zazpi urteetan izandako gertakizunak Bakea sinatu zenean espero zenaren oso bestelakoak izan ziren. Frantziako Luis XIV.aren gailentasun militarreko politikaren helburu nagusiak bi ziren: batetik Frantziar Erreinuak XVI. mendetik Itunaren sinadura arte bizi izan zuen Austriarren dinastiaren jazarpenetik aldentzea eta, bestetik, Europako gainontzeko herrialdeen eta hauen kolonien aurrean indar izugarri eta boteretsu bihurtzea. Jarrera honek 1660an Faisaien uhartean (eta inguruetan) agerturiko borondate ona irudipena baino ez izatea ekarri zuen.

GERTAKARIETAKO PROTAGONISTAK

Luis XIV.a (1638-1715). Eguzki errege ezizenez ezagutzen da. Honek, bizi izan zuen erregetza luzean zehar, Frantzia Europako indar militar nagusi bihurtzeari ekin zion, nahiz eta hasera batean, koroa jaso eta artean adin txikiko zela, noblezia handinahi eta asaldatzaileak behar zuen oinarria kendu zion tronuari. 1659ko Ituna eta, ondorioz, lehengusinarekin ospatu zuen adostutako ezkontza bide aldakor baten hasera izan ziren, bai bere erregetzan zehar, baita ondorenean ere.

Felipe IV.a (1605-1665). Planeta errege ere deitzen zaio. Luis XIV.aren odoleko osaba zen, baina gudu-zelaian honen etsai nagusia ere bai. Pirinioetako Bakearen bitartez lortu nahi izan zuen helburu nagusia bere ilobaren asmo espansionista geratzea zen, geratzen zitzaizkion urteetan egin bezalaxe. Bere heriotzatik (1667tik) bi urtera, Luis XIV.ak espainiar monarkiari guda irekia deklaratu zion, erregea adinez txiki izateaz baliatuz. Horretarako bere lehengusina Maria Teresarekin ospatutako ezkontzaren hitzarmenak posible egiten zuen lege amarru bat erabili zuen aitzakia gisa: oraindik ezkonsaria jaso ez zuela eta, Flandriako espainiar jabetzak ordainetan jaso nahi izan zituen.

Austriako Ana (1601-1666). Frantziako erregina alarguna. 1615ean, 45 urte geroago ospatu zenaren antzeko zeremonia batean entregatua izan zen, helburu berdintsuekin (frantziar eta espainiar koroen arteko bakea berrestea). Urte askoan ikusi gabeko anaiarekin elkarrizketa hotz bat izan zuen, izan ere, Luis XIII.aren alargun zen aldetik, Luis XIV.aren adin-nagusitasuna heldu arte, erregeorde funtzioak betetzen baitzituen. Ilobari eman zion harrerak nolabaiteko berotasuna islatzen du, Anak berak 1615ean bizitako etorkizun bera zuen printzesa zenez, ziurrenik hartaz erruki baitzen.

Austriako Maria Teresa (1638-1683). Nahiz eta aitak asko maitatu, 1660ko ekainean Faisaien Uhartean ospatutako emate ekitaldian azaldu zuen bezala, ez zuen zegokion patu desatsegina saihesterik izan. 1635etik bizi zuten gerra egoerari eutsi ezin zioten bi monarkien arteko bake ituna berresteko helburuarekin berme politiko bezala sakrifikatu zuen aitak eta hortik aurrera patxadaz bete zuen eman zioten eginkizuna, bere jatorriaren kontrako giroa agertzen zuen gorte bateko erreginarena, alegia. Senarrak behin eta berriz eta era guztiz agerian desleialtasunez jokatu zuen eta Maria Teresak estoikoki bigarren maila isil eta iluna mantendu zuen, une hartan beregandik espero zen bezala.

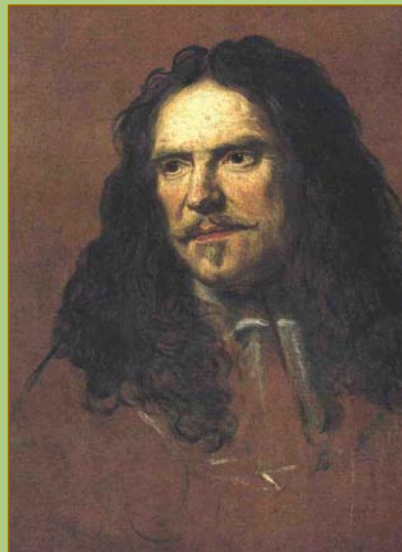
Julio Mazarino Kardinala (1602-1661). Ospakizun hauetan ez zuen 1659ko abuztuaren eta irailaren artean hasi eta gauzatu ziren negoziaketetako paper garrantzitsua izan, Luis XIV.aren presentziak itzal egin zion eta. Hala ere, 1659ko Itunari amaiera emateko ospatu zen ekitaldi honetan izan zuen papera aintzakotzat hartu behar dugu: bai ikuspegi sinbolikotik (erregeren eta erreinuaren babesa irudikatuz, honen aitabitxi eta lehen ministro zen heinean), bai praktikotasunaren aldetik, zeren eta, gai gehienak aurreko urtean eztabaidatu eta onartu zituzten arren, printzesa ematearen aurretik eta ondoren, Harorekin mantendutako elkarriketek lotu gabeko zenbait kontu ixteko balio izan zuten. Beste gai batzuk, Bidasoaren eta Faisaien irlaren zatiketarena, adibidez, kardinalaren heriotzaren ondoren ere (hurrengo urtean gertatu zen hau), konpondu gabe geratu ziren, denbora luzez.

Luis Méndez de Haro (1598-1661).

Ezkontza-ekitaldian izan zuen papera guztiz garrantzizkoa da. Luis XIV.aren ordezkari izan zen Hondarribiko Andre Mariaren elizan 1660ko ekainaren 3an ospaturiko ahalorde bidezko ezkontzan. Beraz, Luis XIV.aren nortasuna izan zuen, une batez izan bazen ere. Ondorenean, berriz ere enbaxadore ahalguztidun bezala jardun zuen ospatzear zeuden ezkontza-ekitaldietan, bigarren maila batean. Honela bere aspaldiko etsai Mazarino kardinalarekin bildu behar izan zuen beste zenbaitetan, negoziaketa mahaian mantendu zituzten elkarriketetan, nahiz eta gai batzuk heuren heriotza gertatu ondoren ere ebatzi gabe gelditu ziren.

Henri de La Tour d'Auvergne, Turenako bizkondea, Frantziako mariskala (1611-1675). Frantziako gortearen jarraigoa osatzen zuten aitonen semeen artean bat hautatzekotan Turena mariskala azpimarra dezakegu. Koroaren zerbitzura zegoen jeneralik garrantzitsuenetakoa izan zen eta, Oliver Cromwell eta Mazarinoren arteko itunaren ondorenean, zenbait garaipen militar nagusiren eragileetako bat ere bazen, Espainiako Koroa gatazkari amaiera baketsua eman behar zitzaiola erabakitzea bideratu zutenenak hain zuzen ere. Bidasoara etorri izanak, Infantaren eta Frantziako erregearen arteko ezkontzarekin berretsi zen ituna bakea baino gehiago su-etena zela adierazten du. Azkenik, ondorenean ere Luis XIV.aren zerbitzura politika gerrazalea sutsuen praktikan jarri zuen militar nagusienetakoa izan zen, 1675ean Holandako Gerran hil zen arte.

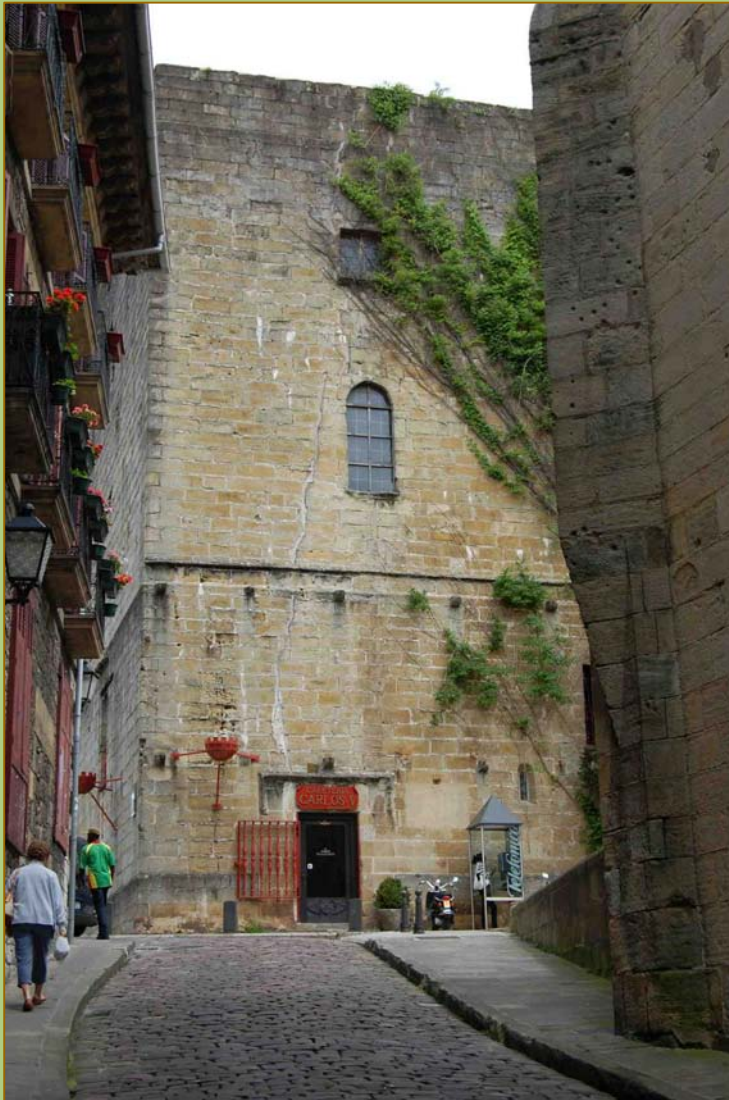

Charles de Batz Castelmore, D'Artagnango jauna (1611/1615 [?]-1673). Maria Teresa eta Luis XIV erregearen arteko ezkontzan izan ziren eta ondorenean Alejandro Dumas (aita) idazleak mitiko bilakaturiko pertsonaietatik azpimarratu beharreko bat, Austriako Ana erreginaz gain, Charles de Batz Castelmore mosketarien ofiziala da. Faisaien Uhartea eta Frantziar koroari zegokion ibarra lotzen zituen zubia igaro ondoren, Maria Teresa, dagoeneko erregina bihurtua, eskoltatzeaz arduratu zen.

Turena mariskalaren kasuan bezala, Itunaren inguruko ekitaldietan parte hartu izanak argi adierazten digu bakeak izan zezakeen biziraupen motza. Hark bezala, D'Artagnaneko jaunak gartsu parte hartu zuen Luis XIVak 1667tik aurrera hotz-hotzean eraikitako politika oldarkorraren eta hedapen militarren zerbitzuan eta amaiera bertsua izan zuen, Holandako Gerran hil baitzen, Maastrichteko lubakietan, mariskal izateko zorian zela.

HONDARRIBIA

Kale Nagusia.
Bukaeran, Karlos
V.aren gaztelua. Eta
aldamenean, Jasokunde
eta Sagarrondoko
Andre Mariaren
parrokiako
kontrahorma baten
ertza.

**Hiriak Borboitarren
eta Austriatarren
leinuak beste behin
ere batuko zituen
ezkontza-ekitaldi
honetan izandako
papera, 1959ko
Itunean izan zuena
baino laburragoa izan
zen.**

Hondarribiak 1660ko ekainaren 2tik aurrera jazo ziren ekitaldietan baino ez zuen izan garrantzirik. 1638ko Setio Handian agertutako defentsak kementsuaren ordainetan, berriz ere lehen mailako ospakizun baten antzezleku gisa hautatuko du erregeak eta bertako elizan ahalorde bidezko ezkontza ospatzea erabaki zuen. Ordura arte, Felipe IV.ak eta alabak Donostian hartu zuten ostatu, beren jarraigoarekin batera, Luis Méndez de Harok ekitaldirako dena prest zegoela adierazi bitartean.

Egun hartatik aurrera, pertsonaia esanguratsuen bisita ugari bizi izan zuen hiriak, eta Felipe IV.ak, alabak eta gorteak ere oparo apaindutako errege falua erabiliz bidaia ugari egin zituzten lonjaren eta Faisien Uhartearen artean. Ekainaren 7an (astelehena), printzesa senarrari eman zioten arte bizi izan zen egoera berezi hau.

IRUN

Arbelaitz Jauregiaren fatxada (San Juan Harria enparantza).

Irunek, 1659ko bake negoziaketetan bezala, garrantzia handia hartu zuen espainiar tropa eta jarraigoaren kokapen gisa. Garaian Hondarribiko jurisdikzioko lurra zen hau funtsezko kokapen bihurtu zen Luis XIV.a erregearen eta Maria Teresa infantaren arteko ezkontzaren aurreko egunetan ere, azken prestakuntza formalen testuinguruan, bi ibai-bazterretan zeuden enbaxaden joan etorriak errazten zituen lekua baitzen.

FAISAIEN UHARTEA

1659ko abuztuaren 16an bezala, 1660ko ekainaren 2aren eta 7aren artean, aurreko urteko azaroan sinaturiko bake akordioa sinbolikoki itxi zuten ekitaldien antzezleku nagusi bihurtu zen.

Beraz, Felipe IV.ak eta alabak maiz egin zuten bisita uhartera. 1660ko ekainaren 4an (ostirala), arratsean, gondolaz erregea eta Infanta ibaian gora abiatu ziren, Luis XIV.ak bere emazte izango zena ikus eta agur zezan. Igandean, hilaren 6an, Felipe IV.a irlan kokaturiko eraikuntzetan bildu zen berriz ere Ituna berresteko eta bere iloba Luis XIV.ari bakea eskaintzeko. Astelehenean, ekainak 7, printzesa han bertan Frantziako erregeari eman zion, bi gorteen aurrean.

XIX. mendean, Antoine d'Abbadie-k gertaekari hauek deskribatu zituen bere idazlan batean.

Bere gaztelua (irudian ikus daitekeena) oraindik ikusgai dago Hendaiaiko itsasbazterreko labarren gainean.

URRUÑA

Errege jarraigo biak erretiratu bezain laster, 1660ko irailaren hasieran, Urruñako biztanleek Hondarribiko gabarrari batekin liskar armatua izan zuten, salgai eta merkatariak Hendaiatik ibaiaren beste aldera eraman nahi zituelako. Hondarribiko udalak kexa aurkeztu zuen eta Urruñako agintariak azalpenak eman behar izan zituzten, gipuzkoar hiriak ibaiaren gainean jurisdikzio osoa zuela onartuz, 1659ko Itunak eta 1660ko ekainaren 3an izandako errege ezkontzak berretsi zuten bezala. Hala ere, ondorengo urteetan, mende amaiera arte, Urruña eta Hendaiak, Luis XIV.aren aginduak jarraituz, maiz egingo dituzte halako saiakerak, Hondarribiko hiria arazo honetan atzera pausoa emateko zenbateraino zegoen prest jakiteko. Luis XIV.aren zoritxarrerako, berak uste zuena baino gutxiago.

IBILBIDE NAGUSIA

Hondarribitik aterako gara N-638 errepidea hartuta eta N-Iera iristean Irun aldera abiatuko gara.

Handik Behobiarantz joango gara eta laster Faisaien uhartea ikusiko dugu.

Behobian bertan muga igaro eta D-811 errepidean sartuko gara. Honek D-912ra eramango gaitu, Hendaia zeharkatuz, eta, herriaren beste aldean dagoen itsaso-pasealekua atzean utzita, Abadia gaztelura doan bideari jarraituko diogu.

Bertatik, D-912a hartu berriz ere eta Ziburu-Donibane Lohitzune aldera abiatuko gara . Errepide horretan, laster, D-913 saihesbidea hartuko dugu (“A-63 Urrugne”) eta hurrengo bidegurutzean D-810a, Hendaiarako noranzkoan. Horrela Urruñara helduko gara.